

Kontatu zure bizitza linguistikoa

Nola ikasi dut hizkuntza? Zertarako? Zergatik? Zein estrategia erabili dut? Juli Palou hizkuntzalari katalanaren ustez, ikasleei aukera eman behar zaie hizkuntza ikasterakoan duten esperientzia kontatzeko.

ONINTZA IRURETA

JULI PALOU Universitat de Barcelonako irakaslea da, Hizkuntzaren Didaktika eta Literatura Sailean. Eskolako Eleaniztasunak eta Hizkuntzen Ikasketa ikerketa taldeko koordinatzailea da. HABEk 2009-2010 ikasturte hasiera ekitaldian, irailean, Palou izan zuen hizlari. *Nortasun kulturantz eta eleanitzaren erakitzaren* izenburuko hitzaldi interesgarria eskaini zuen eta hari horri tiraka ibili gara artikulu honetan.

“Gaztelaniaz ez diet barrerik eragiten”

Palouren tesia argia da: hizkuntzak ikasten ari direnean ikasleei abagunea eman behar zaie prozesu horretan nola ari diren, nola sentitzen diren, azal dezaten. Konta dezatela zergatik ari diren ikasten, zertarako, nola ikasten duten... Gutako bakoitzak hizkuntzak ditu bere barnean eta bakoitzak zerbaiterako balio dio: honakoa familian erabiltzeko, bestea lanean, halakoa jendaurrean aritzeko... Hiztunak hizkuntza horiekin hierarkia ezartzen du, batik bat hizkuntza zertarako erabiliko duen kontuan hartuta. Palouk eskatzen die hizkuntza irakasleei espazioak irekitzeko, ikasleek dauzkaten hizkuntz errepertorioez hausnar dezaten. Ere muak utzi ikasleek euren hizkuntz bizitzaren kontaketa egin dezaten. Hainbat soziologo, pedagogo eta bestelakok horri deitzen diote “Niarentzat espazioak sortzea”,

alegia, “kontua da norberaren bizitza hitzetan jartzea, ulertzeko asmoz”.

Hori zertan datzan azaltzeko hainbat adibide eman zuen hitzaldian. Honakoa bata: unibertsitatean ikasle iparramerikarra zuen Palouk, oso azkarra, hizkuntza asko zekizkiena. Bikotekideak gaztelania eta katalana zekizkien, eta elkarrekin ingelesez egiten zuten. Amaginaberrak errainak katalanez egitea nahi zuen. Ikasleak hala esan zion irakasleari, larri: “Juli, nik gaztelaniaz ez dut barre eragiten, ingelesez berriz oso atsegina naiz eta jendearekin hitz egiten dudanean barre egiten dute eta ez dut lortzen hizkuntza berrian jendeak barre egitea”.

Bilboko Iñakiren adibidea ere esanguratsua da. Dublinera joan zen ingelesa ikastera eta ez zuen harremanik izan nahi euskaldunekin eta espainiarrekin, ingelesa baino ez zuen hitz egin nahi. Pub batean hasi zen lanean. Iñakirentzat oso garrantzitsua zen biraoak esaten ikastea, haiek bezala nahi

“Hizkuntza berriaz jabetzerakoan, gure nortasunean prozesu horrek nola eragiten duen hausnartu behar dugu; nola ikusten dut nire burua?”

Juli Palou hizkuntzalariak, besteak beste, pentsaera elebakarra duenak eleaniztasuna nola ulertzen duen azaldu du.

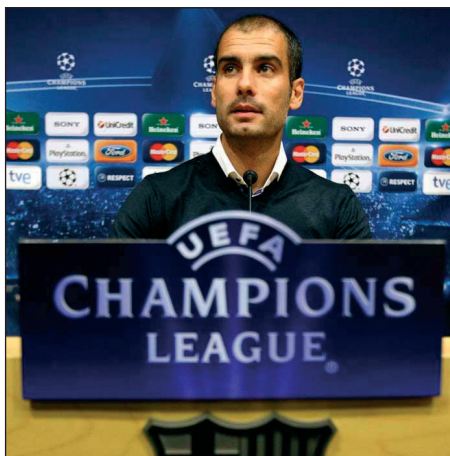
zuen hitz egin. Etxetik lanera eta lanetik etxerako bidean bakarrizketan jarduten zuen, ahots gora, gauzak errepikatuz, batik bat intonazioak eta soinuak.

Kapuscinski kazetari eta idazlearen pasartea da Palouk adibide-tzat hartu zuen bestea. Hala dio kazetariak Indiara heldu zenekoaz: “Bat-batean tranpa batean harapatua sentitu nuen neure burua, inguratua, hizkuntzak hesitu banindu bezala. Momentu horretan hizkuntza gauza material bat iruditu zitzaidan, gorpuztasun fisi-

ko batez hornitua. Bidean sortzen den harresia, bidea mozten dizuna”. Ingelesa ez zekien eta hainbat modu erabili zuen ikasteko. Hemingway irakurtzen hasi zen, baina elkarrizketa zuzenak, deskribapenak ez baitzituen ulertzen. Kalera irten eta manifestaldietako pankartetan irakurtzen zuen guttia idazten zuen. Zinema aretoan, iluntasunean, azpitoluak idazten zituen. Ikasi nahi eta behar horretan erabilitako teknikak azaldu eta gero ondokoa dio: “Mundu bakoitzak bere sekretua du eta sekretu horretara sartzeko, hizkuntza ezagutu behar da”.

Pep Guardiola katalanez Txapeldunen Ligan

Ezin dugu hitz egin eleaniztasunaz eta gizarte eleanitz eta kulturantzaz pentsamolde elebarkarretik, dio Palouk. Pentsaera elebarkarra dutenak lirakeke, esate baterako, diotenak euskara eta katalana ikastea oso ondo dagoela, baina garrantzitsuena ingelesa ikastea dela. Eleaniztasunaren adibidetzat du hizkuntzalariak Bartzelona futbol taldeko entrenatzaile Pep Guardiolak Txapeldunen Liga irabazitakoan, Italian emandako prentsaurrekoa. Ingelesez galdera, eta erantzuna ingelesez. Galdera gaztelaniaz eta erantzuna ere bai. Italian, bada italian. Katalanez galdera, erantzuna katalanez. Entrenatzailea gauza da ahoz hainbat hizkuntzatan aritzeko, eta katalana ez zuen maila baxuagoan utzi. Katalanez egiten didate, bada nik katalanez erantzun. Beste hizkuntzetako itzultzaileak baldin badaude, katalanekoa ere egongo da, zeren Bartzelona Italiara futboleko jokatzera joan da. Eleaniztasunarekiko pentsaera elebarkarra litzateke horrelako egoera batean esatea, “egoera honetan denek ulertzen dute ingelesez”. Hau da, autoritate

Bartzelona futbol taldeko entrenatzaile Pep Guardiolaren jarduna du eleaniztasunaren adibidetzat Juli Palouk. Italian, prentsaurrekoan, kazetariak galdera egindako hizkuntzan erantzuten zuen Guardiolak.

hizkuntzara jo hitzunen komunikazio egoera konpontzeko.

Umberto Ecoren Europa eleanitza

Nora goaz? galderari erantzunez, Juli Palouk Kataluniako kasua azaldu zuen, hots, nola katalanez dakiena eta hitz egiten duena gaztelaniara aldatzen den beste gaztelaniaz egin diolako. Egokitze linguistikoa deitzen zaio horri. Horrek ez du esan nahi besteak katalana ez dakienik, baina ez du erabiltzen. Gurean ere badakigu horretaz zerbait. Umberto Ecoren proposatzen duena hortik harago joatea da. Bere ustez, European, herritar askok eta askok norberaren hizkuntza aldatu gabe komunikatzea lortu beharko genuke eta besteen hizkuntza ulertu. Hau da, bakoitzak bere hizkuntza mantenduko luke besteara ulertzeko gai izanda. Euskara hitzunik pentsatuko du ideia hori gauza daitekeela frantses hitzunen eta italiarraren

arteko harremanetan edo portuges hitzunen eta gaztelania hitzunen artean, alegia, distantzia linguistikoa eramangarria denean. Beste kontu bat litzateke euskararekin European barna ibiltzea. Beharbada, Europa eleanitza baino lehen, diskurtsoan behintzat gurean modan jarri den elebitasun pasiboa landu beharko genuke, alegia, euskara hitzunik euskaraz egitea aurrean duen gaztelania hitzunik euskara hitz egin ez baina ulertzen duelako. Beste hainbeste euskara-frantsesarekin.

Zortzi urteko haurra eta hizkuntzak

Juli Palou, hitzaldia amaitzean, hasierako tesira itzuli zen: hizkuntza berria ikasteak zentzuren bat izan behar du, zerbaiteko ikasten dira. Hizkuntza berriaz jabetzen ari garela, hausnartu behar dugu nola eragiten duen prozesu horrek gure nortasunean; nola ikusten dut nire burua?

Bada, zortzi urteko umeari galdetu zioten bere esperientzia kontatzeko. Hona pasarteak: “Nire hizkuntzak: etxean gaztelaniaz hitz egiten dut eta ketxuaz aitarekin; gauzak esaten dizkit ketxuaz eta nik batzuetan hitzak ulertzen ditut eta batzuetan ez ditut ulertzen. Gaztelania bai, ondo ulertzen dut. Nire aitak ez daki katalanez hitz egiten eta nire amak ez daki katalanez hitz egiten. Astelehen eta asteazkenetan eskolara datoz 7:30ean eta nire aitak badaki katalanez eta amak ulertzen du, baina ez du hitz egiten. Nik ez dakit ondo hitz egiten ketxuaz”.

Hara, zortzi urteko ikaslearen bizitza linguistikoa. ■

www.euskara.euskadi.net
helbidean, hitzaldia gaztelaniaz entzun eta euskaraz irakurtzeko dago.

Babeslea: Hondarribiko Udala

